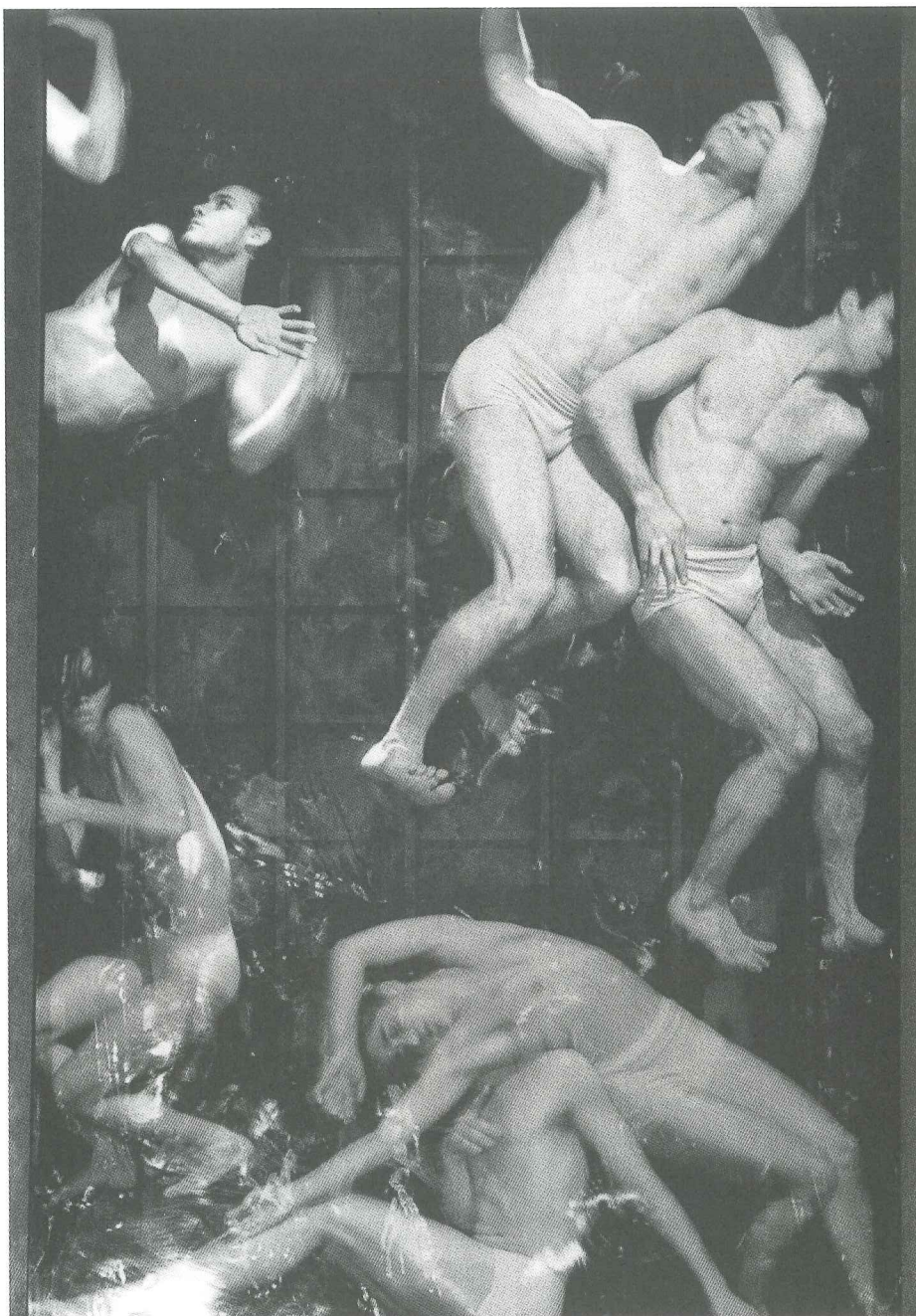

Na het vertrek van Peter Stein was het een komen en gaan van artistiek leiders, die geen van allen rustig konden werken in de slagschaduw van hun tot spookbeeld verworden beroemde en beruchte voorganger. Even was er in de jaren negentig een opleving, na het aantreden van artistiek leider Andrea Breth, met haar prachtige serie toneelnaturalisten (*De eenzame weg* van Schnitzler, *Hedda Gabler* van Ibsen en *Oom Wanja* van Tsjechov). Maar de grote sterren, de 'spelbeesten' waar heel Berlijn en omstreken altijd voor uitliep, waren al weg of gingen alsnog: Bruno Ganz, Edith Clever, Jutta Lampe, Otto Sander, Udo Samel, Werner Rehm, Branko Samarovski. De Schaubühne verweesde definitief. Andere theaterhuizen namen de leidende positie in het Berlijnse toneellevens over, vooral de huizen in het 'verre' (of zo u wilt: het 'wilde') Oosten, 'da drüben', aan de overkant van de Muur die er niet meer was.

Waltz & Ostermeier

Een paar jaar voor de eeuwwisseling was van de eertijds bejubelde theaterkathedraal nog slechts een dorpskerk over, gelegen aan een dampend moeras. De gemeentepolitiek besloot tot een radicale en brutale schoonmaak, vrijwel iedereen werd ontslagen (alleen enkele oudere acteurs en zakelijk directeur Jürgen Schitthelm bleven), er werden veertig nieuwe acteurs en dansers aangenomen (gemiddelde leeftijd rond de dertig) en tot de nieuwe artistieke leiding traden toe: Sasha Waltz (36) en Thomas Ostermeier (30), met naast hen de dramaturgen Jochen Städtig en Jens Hilje.

Sasha Waltz is in Karlsruhe geboren, studeerde in Amsterdam aan de School voor Nieuwe Dansontwikkeling en werkte sinds 1996 in de Sophiënsäle (in het nieuwe centrum van Berlijn), waar ze producties maakte als *Zweiland* (1997), over Duitsland als familiedrama, en *Na Zemlje* (1998), over de hardheid en de poëzie in het (Russische) landleven. Voor de opening van de Schaubühne-nieuwe-stijl regisseerde en choreografeerde ze begin 2000 het bewegingsstuk *Körper*, dat, evenals *Zweiland*, onlangs in de Antwerpse Singel te zien is geweest, en dat in Berlijn nog altijd repertoire houdt. Thomas Ostermeier volgde zijn theateropleiding aan de legendarische Ernst Busch Schauspielschule (voormalig Oost-Berlijn) en werd als 'beroeps' vrij snel opgemerkt middels een aantal regies in het kleinste theater van Berlijn, tevens het derde podium van het Deutsches Theater, de zogeheten 'Baracke'. Daar regisseerde hij onder meer (met groot publiekssucces) nieuwe teksten

Körper (Sasha Waltz / Schaubühne am Lehniner Platz, Berlin) BERND UHLIG

uit de zogeheten 'Cool-Britannia'-golf, van Mark Ravenhill en Sarah Kane. Ostermeier en zijn 'Baracke-team' vestigden het wereldrecord komeetstart in het theater: uitverkochte zalen in het eerste jaar, meteen twee producties uitverkoren op het jaarlijkse Berliner Theatertreffen in het tweede jaar, internationale successen tijdens de Wiener Festwochen en het Avignon Festival in het derde jaar, tournees naar Polen, Hongarije, Italië, Nederland, België, Oostenrijk, Rusland, én een doorstart naar de prestigieuze Schaubühne in het vierde jaar. Thomas Ostermeiers openings-

voorstelling voor de 'nieuwe' Schaubühne werd (eveneens in januari 2000) *Personenkreis 3.1.* van de Zweedse schrijver Lars Norén, overigens meteen een harde landing, want een door de Duitse kritiek vrij hardhandig aangepakt project, dat desalniettemin tot het eind van 2000 een relatief groot publiekssucces is gebleven.

Het 'beginselprogramma' van de nieuwe directie en het ensemble is van meet af aan vrij ambitieus geweest. Het werd in het na 1989 almaar cynischer wordende Berlijnse cultuurpolitieke klimaat op veel hoongelach onthaald.